

Google ला सर्च करा

गुरुमाऊली

गुरुमाऊली
एक शैक्षणिक व्यासपीठ

Subscribe

इयत्ता - सातवी (4 ऑगस्ट) विषय - मराठी

Subscribe

शासनाच्या 45 दिवसांच्या ब्रीज कोर्ससोबत माझा अभ्यास PDF

शासनाच्या ब्रीज कोर्ससोबत क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा अभ्यासक्रम समाविष्ट

दिवस पस्तीस :

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
सेतू अभ्यास
(Bridge Course)
शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

✚ वाचा व समजून घ्या.

ट्रेस्ट
मोडवा

५. भांड्यांच्या दुनियेत

उन्हाळ्याची सुट्टी सुरू होताच अरुण व आदिती आजीआजोबांकडे गावी पोहोचले. तिथे मामांची मुले त्यांची आतुरतेने वाट पाहत होती. आता काय, मुलांची नुसती धमाल! आंबे, कलिंगडे, ऊस खाणे आणि विहिरीत पोहणे असा मुलांचा कार्यक्रम निश्चित असायचा. उन्हामुळे आजी त्यांना दुपारी घराबाहेर जाऊ द्यायची नाही. दुपारी मुले घरातच काही ना काही खेळ खेळायची. अशाच एका दुपारी मुले लपाछपी खेळत होती. माधववर राज्य होते. आदिती कोठीच्या खोलीत लपायला गेली. तेवढ्यात तिचे लक्ष कोपऱ्यात ठेवलेल्या जात्याकडे गेले. तिने पहिल्यांदाच जाते पाहिले होते. 'हे काय आहे?' असे पुटपुटत तिने आपल्या भावंडांना कोठीच्या खोलीत बोलावले अन् जाते दाखवले. त्यांच्याकडे पाहून जात्याने स्मितहास्य केले.

भांडी हा मानवाच्या दैनंदिन जीवनातील अविभाज्य भाग आहे. धान्य साठवणे, अन्न शिजवणे, अन्न सेवन करणे इत्यादींसाठी भांड्यांचा वापर फार पूर्वीपासून होत आहे. माणसांची गरज व त्या त्या काळात उपलब्ध साधनसामग्री यांनुसार भांडी तयार होत गेली, किंबहुना होत आहेत.

भांड्यांच्या स्वरूपातील बदलांचा हा प्रवास भांडी स्वतः मुलांना सांगत आहेत.

BPE91R

जाते : काय मुलांनो! ओळखलं का मला? मी जातं.

अरुण : तू इथे काय करतोस?

जाते : काय सांगू तुम्हांला, आजकाल लोक माझा फक्त लग्नाची हळद दळण्यासाठीच उपयोग करतात अन् नंतर असं कोपऱ्यात ठेवून देतात. आता काय! माझे नवे मित्र, सगेसोयरे स्वयंपाकघरात विराजमान झाले आहेत.

आदिती : तुझे मित्र, सगेसोयरे? कोण ते आम्हांला नाही समजलं.

जाते : तुम्हांला काहीच माहित नाही आमच्याबद्दल?

(जाते कोठीतल्या इतर भांड्यांना उद्देशून बोलते.)

सांगूया का आपण यांना, आपला जन्म, विकास आणि आपल्यात होत गेलेल्या बदलांबद्दलची माहिती?

(कोठीतील जुन्या प्रकारची सर्व भांडी माना डोलावतात.)

दगडी पाटा : थांब, मी सांगतो त्यांना आपला इतिहास. बरं का मुलांनो! मानव जसा शेती करू लागला, स्थिर जीवन जगू लागला तशी त्याला अन्न शिजवणं, अन्न साठवणं यासाठी भांड्यांची आवश्यकता वाटू लागली. या गरजेपोटी त्यांना मातीपासून मडकी, पसरट

संख्येचे अवयव पाडणे.

मसावि-लसावि

उदा. 195, 312 व 546 यांचा मसावि काढा.

$$195 = 5 \times 39$$

$$= 5 \times \underline{3} \times \underline{13}$$

$$312 = 4 \times 78$$

$$= 2 \times 2 \times 2 \times 39$$

$$= 2 \times 2 \times 2 \times \underline{3} \times \underline{13}$$

$$546 = 2 \times 273$$

$$= 2 \times 3 \times 91$$

$$= 2 \times \underline{3} \times 7 \times \underline{13}$$

प्रत्येक संख्येमध्ये 3 व 13 हे सामाईक अवयव एकेकदा आले आहेत.

$$\therefore \text{मसावि} = 3 \times 13 = 39$$

उदा. 10, 15 व 12 यांचा मसावि काढा.

$$10 = 2 \times 5$$

$$15 = 3 \times 5$$

$$12 = 2 \times 2 \times 3$$

या संख्यांमध्ये कोणतीही मूळ संख्या सामाईक विभाजक नाही. 1 हा एकच सामाईक विभाजक आहे.

$$\text{म्हणून मसावि} = 1$$

उदा. 60, 12 व 36 यांचा मसावि काढा.

$$60 = 4 \times 15$$

$$= \underline{2} \times \underline{2} \times \underline{3} \times 5$$

$$12 = 2 \times 6$$

$$= \underline{2} \times \underline{2} \times \underline{3}$$

$$36 = 3 \times 12$$

$$= 3 \times 3 \times 4$$

$$= \underline{2} \times \underline{2} \times \underline{3} \times 3$$

$$\therefore \text{मसावि} = 2 \times 2 \times 3 = 12$$

हे उदाहरण उभ्या मांडणीने करू. एकाच वेळी सर्व संख्या लिहून मूळ अवयव काढू.

2	60	12	36
2	30	6	18
3	15	3	9
5	1	1	3

$$\therefore \text{मसावि} = 2 \times 2 \times 3 = 12$$

लक्षात घ्या, की 12 हा 36 व 60 चा विभाजक आहे.

हे मला समजले.

- दिलेल्या संख्यांपैकी एक संख्या इतर संख्यांची विभाजक असेल तर ती संख्या त्या दिलेल्या संख्यांचा मसावि असते.
- दिलेल्या संख्यांसाठी एकही मूळ संख्या सामाईक अवयव नसेल, तर त्या संख्यांचा मसावि 1 असतो कारण 1 हा त्यांचा एकमेव सामाईक विभाजक असतो.

* अधिक माहितीसाठी

दोन क्रमागत सम संख्यांचा मसावि 2 असतो आणि दोन क्रमागत विषम संख्यांचा मसावि 1 असतो.

हे नियम विविध उदाहरणे घेऊन पडताळून पाहा.

Prime factors of a numbers.

Example Find the HCF of 195, 312, 546.

$$195 = 5 \times 39$$

$$= 5 \times \underline{3} \times \underline{13}$$

$$312 = 4 \times 78$$

$$= 2 \times 2 \times 2 \times 39$$

$$= 2 \times 2 \times 2 \times \underline{3} \times \underline{13}$$

$$546 = 2 \times 273$$

$$= 2 \times 3 \times 91$$

$$= 2 \times \underline{3} \times 7 \times \underline{13}$$

The common factors 3 and 13 each occur once in all the numbers.

$$\therefore \text{HCF} = 3 \times 13 = 39$$

Example Find the HCF of 10, 15, 12.

$$10 = 2 \times 5$$

$$15 = 3 \times 5$$

$$12 = 2 \times 2 \times 3$$

No number except 1 is a common divisor.

Hence, HCF = 1

Example Find the HCF of 60, 12, 36.

$$60 = 4 \times 15$$

$$= \underline{2} \times \underline{2} \times \underline{3} \times 5$$

$$12 = 2 \times 6$$

$$= \underline{2} \times \underline{2} \times \underline{3}$$

$$36 = 3 \times 12$$

$$= 3 \times 3 \times 4$$

$$= \underline{2} \times \underline{2} \times \underline{3} \times 3$$

$$\therefore \text{HCF} = 2 \times 2 \times 3 = 12$$

Let us work out this example in the vertical arrangement. We write all the numbers in one line and find their factors.

2	60	12	36
2	30	6	18
3	15	3	9
	5	1	3

$$\therefore \text{HCF} = 2 \times 2 \times 3 = 12$$

Note that 12 is a divisor of 36 and 60.

Now I know!

- If one of the given numbers is a divisor of all the others, then it is the HCF of the given numbers.
- If no prime number is a common divisor of all the given numbers, then 1 is their HCF because it is the only common divisor.

* Something more

2 is the HCF of any two consecutive even numbers and 1 is the HCF of any two consecutive odd numbers.

Verify the rule, by taking many different examples.

Read and understand.

Revision

2. Spot the names of body parts from the story. Add three other names on your own.
3. List the characters in the story and write their approximate ages.

Characters :					
Approximate age					

4. Write the stages in which the fight began and got worse. (You may show as many stages as you like.) Then write how and when the people stopped fighting.

The fight :

- Akulka's mother hit Malasha.
- .....
- .....
- .....
- .....

How the fight came to an end :

- .....
- .....

5. Now choose any one of the reasons you have listed in the activity on page 10. Write down and enact a quarrel based on that reason and also show how it was resolved.
6. Change the words in the coloured boxes to make other meaningful sentences.
  - I'll take off my shoes and you do the same.
  - This is a time for rejoicing .
7. Read, remember and write :

(a)

dress - dressed

start - started

want - wanted

walk - walked

jump - jumped

pass - passed

grasp - .....

pick - .....

gather - .....

laugh - .....

look - .....

scatter - .....

वाचा समजून घ्या.

४. शिवपूर्वकालीन महाराष्ट्र

टैस्ट
मोडवा

जाणून घेऊया.

दोन खेडी स्वतंत्र आहेत हे दर्शवण्याकरिता 'बुद्रुक' आणि 'खुर्द' या नावांचा उपयोग केला जातो. मूळ गाव 'बुद्रुक' आणि नवीन गाव 'खुर्द'. उदा., वडगाव बुद्रुक आणि वडगाव खुर्द.

परगणा : अनेक गावे मिळून परगणा होत असला तरी सर्व परगण्यांतील गावांची संख्या समान नसे. उदा., पुणे परगणा. हा मोठा परगणा होता. त्यात २९० गावे होती. चाकण परगण्यात ६४ गावे होती. शिरवळ परगणा लहान होता. त्यात ४० गावे होती. देशमुख व देशपांडे हे परगण्याचे वतनदार अधिकारी असत. देशमुख हा परगण्यातील पाटलांचा प्रमुख असे. गावपातळीवर जे काम पाटील करत असे तेच काम परगणा पातळीवर देशमुख करत असे. तसेच परगण्यातील सर्व कुलकर्ण्यांचा प्रमुख देशपांडे असे. गावपातळीवर कुलकर्णी जे काम करत असे, ते काम परगणा पातळीवर देशपांडे करत असे. हे वतनदार अधिकारी रयत आणि सरकार यांच्यामधील दुवा होते.

परगण्यातील गावांवरती कधी परचक्र आले किंवा दुष्काळासारखी परिस्थिती निर्माण झाली, तर रयतेचे म्हणणे सरकारकडे मांडण्याचे काम वतनदार करत. काही वेळेला हे अधिकारी आपल्या अधिकाराचा दुरुपयोग करत. ते कधी रयतेकडून अधिक पैसा जमा करत, तर कधी रयतेकडून गोळा केलेली रक्कम सरकारकडे जमा करण्यास विलंब लावत. अशा वेळी प्रजा त्रासली जात असे.

माहीत आहे का तुम्हांला ?

वतन हा अरेबिक शब्द असून महाराष्ट्रात तो वंशपरंपरेने आणि कायमस्वरूपी उपभोगायची सारामुक्त जमीन अशा अर्थी वापरला जातो.

दुष्काळाचे संकट : शेती ही पावसाच्या पाण्यावर अवलंबून असे. पाऊस पडला नाही तर

शेतात पीक येत नसे. मग अन्नधान्याचे भाव वाढत. लोकांना अन्नधान्य मिळणे मुश्कील होई. जनावरांना चारा मिळत नसे. पाण्याची तीव्र टंचाई निर्माण होई. लोकांना गावात राहणे कठीण होई. लोक गाव सोडत. लोकांवर परागंदा होण्याची वेळ येई. दुष्काळ हे रयतेला सर्वात मोठे संकट वाटे.

महाराष्ट्रामध्ये असाच एक मोठा दुष्काळ इ.स.१६३० मध्ये पडलेला होता. या दुष्काळाने लोक हवालदिल झाले. धान्याची तीव्र टंचाई निर्माण झाली. भाकरीच्या तुकड्यासाठी लोक स्वतःला विकून घेण्यास तयार होते, पण विकत घेणाराच कोणी नव्हता, असे वर्णन वाचायला मिळते. कुटुंबे उद्ध्वस्त झाली, गुरे-ढोरे मेली. शेती व्यवसाय खचला. उद्योगधंदे संपुष्टात आले. आर्थिक व्यवहार खुंटले. लोक देशोधडीला लागले. अशा उद्ध्वस्त झालेल्या लोकजीवनाची घडी बसवणे हे एक मोठे आव्हान होते.

वारकरी पंथाचे कार्य : अंधश्रद्धा व कर्मकांड यांचा समाजावर जबरदस्त पगडा होता. लोक दैववादाच्या आहारी गेले होते. त्यांची प्रयत्नशीलता थंडावली होती. रयतेची स्थिती फारच हलाखीची होती. अशा परिस्थितीत समाजात चैतन्य निर्माण करण्याचे प्रयत्न महाराष्ट्रातील वारकरी पंथाने केले.

महाराष्ट्रात संत नामदेव, संत ज्ञानेश्वर यांच्यापासून सुरू झालेली संतपरंपरा समाजाच्या विविध स्तरांतून आलेल्या संतांनी पुढे चालवली. या संत परंपरेमध्ये समाजातील सर्व स्तरांतील लोक होते. उदा., संत चोखामेळा, संत गोरोबा, संत सावता, संत नरहरी, संत सेना, संत शेख महंमद इत्यादी. त्याचप्रमाणे संत मंडळीत संत चोखोबांची पत्नी संत सोयराबाई आणि बहीण संत निर्मळाबाई, संत मुक्ताबाई, संत जनाबाई, संत कान्होपात्रा, संत बहिणाबाई सिऊरकर यांसारख्या स्त्रियाही होत्या. या संत चळवळीचे पंढरपूर हे केंद्र होते. विठ्ठल हे त्यांचे दैवत होते. पंढरपुरात चंद्रभागेच्या काठी ही सर्व संतमंडळी आणि वारकरी भक्तिसागरात न्हाऊन

३. भरती-ओहोटी

वाचा व समजून घ्या.

असणार नाही, कारण या दरम्यान (१२ तासांत) चंद्रदेखील थोडा पुढे (सुमारे $6^{\circ} 15'$) गेलेला असेल; म्हणून 'ड' बिंदूस चंद्रासमोर (चं २) येण्यास सुमारे २५ मिनिटे जास्त लागतील.

- ❖ १२ तास २५ मिनिटांनंतर 'ड' हा बिंदू चंद्रासमोर आल्याने तेथे भरती येईल व त्याचवेळी 'क' या 'ड'च्या विरुद्ध बिंदूवर भरती येईल.

त्यानंतर पुन्हा सुमारे १२ तास २५ मिनिटांनी 'क१' बिंदू चंद्रासमोर (चं ३) येऊन दुसऱ्या वेळी भरती अनुभवे. त्याचवेळी 'ड१' या ठिकाणीही भरती असेल.

किनारी भागांत दिवसातून (२४ तास) साधारणतः दोन वेळा भरती व ओहोटी येते. दोन भरतीच्या वेळांतील फरक सुमारे १२ तास २५ मिनिटांचा असतो.

करून पहा.

- ❖ पसरट आकाराचे एक मोठे भांडे घ्या.
- ❖ हे भांडे सपाट जमिनीवर किंवा टेबलावर ठेवा.
- ❖ भांडे साधारणपणे भरेल एवढे पाणी त्यात घाला.

या भांड्यातील पाण्यात लाटा निर्माण करायच्या आहेत.

- भांड्याला स्पर्श न करता किंवा धक्का न लावता लाटा निर्माण करता येतील का? तसा प्रयत्न करा.
- तुम्ही कोणकोणत्या प्रकारे लाटा निर्माण करू शकाल?

भौगोलिक स्पष्टीकरण

लाटा :

गरम चहा किंवा दूध पिताना त्यावर फुंकर मारली, की तुम्हांला त्यावर लहरी येताना दिसतात. अशाच प्रकारे वाऱ्याकडून मिळणाऱ्या शक्तीने (ऊर्जा) पाणी गतिमान (प्रवाही) होते. वाऱ्यांमुळे सागरजल ढकलले जाते व पाण्यावर तरंग निर्माण होतात. त्यांना लाटा म्हणतात.

लाटांमुळे सागराचे पाणी वरखाली व किंचित मागे-पुढे होते. या लाटा त्यांच्यात सामावलेली ऊर्जा किनाऱ्यापर्यंत घेऊन येतात व त्या उथळ किनारी भागात येऊन फुटतात. सागराच्या पृष्ठभागावर लहानमोठ्या

सराव

लाटा सतत निर्माण होत असतात. लाटांची निर्मिती हीसुद्धा एक नैसर्गिक व नियमित होणारी घटना आहे. आकृती ३.१० पहा.

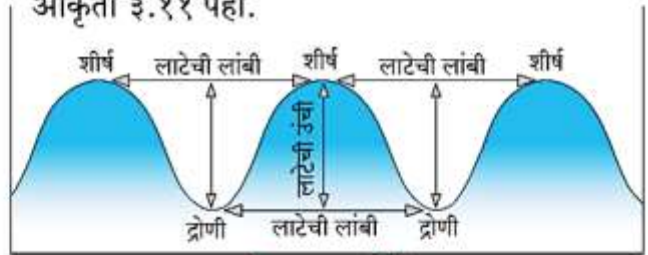
टेट्ट
मोडवा

आकृती ३.१० : किनाऱ्याकडे येणाऱ्या लाटा

लाटेची रचना :

वाऱ्यामुळे सागरी जल उचलले जाते व त्याच्या समोर खोलगट भाग तयार होतो. लाटेच्या या उंच भागाला शीर्ष व खोलगट भागाला द्रोणी म्हणतात. वेगवान वारा एकाच दिशेने वाहत असल्यास मोठ्या लाटांची निर्मिती होते.

शीर्ष आणि द्रोणी यांच्यामधील उभे अंतर ही लाटेची उंची असते, तर दोन शीर्षांदरम्यानचे किंवा द्रोणींदरम्यानचे अंतर ही लाटेची लांबी असते. लाटेची लांबी, उंची व लाटेचा वेग हे वाऱ्याच्या वेगावर अवलंबून असतो. आकृती ३.११ पहा.

आकृती ३.११ : लाटेची रचना

लाटांची गती :

सागरी किनाऱ्यालगत उभे राहून पाहिल्यास लाटा किनाऱ्याकडे येताना दिसतात. एखादी तरंगणारी वस्तू जर समुद्रात लांबवर टाकली, तर ती वस्तू लाटेबरोबर तेथेच वरखाली होत राहते. ती किनाऱ्याकडे येत नाही, याचा अर्थ लाटेतील पाणी पुढे येत नाही. म्हणजेच लाटेच्या पाण्याचे वहन न होता पाण्यातील ऊर्जेचे वहन होते, हे लक्षात घ्या.

पाठ वाचा व समजून घ्या.

3. नैसर्गिक संसाधनांचे गुणधर्म

तापमान नियंत्रण (Temperature control)

पृथ्वीला सूर्याकडून ऊर्जा मिळते. ही ऊर्जा पृथ्वी उष्णतेच्या रूपात परत फेकते. पृथ्वीभोवती असलेल्या हवेतील बाष्प कार्बन डायऑक्साइड यांसारखे घटक या उष्णतेचा काही भाग शोषून घेऊन तो इतर घटकांना देतात. त्यामुळे पृथ्वीचा पृष्ठभाग उबदार राहतो व पृथ्वीवरील जीवसृष्टीला अनुकूल होतो. पृथ्वीवर हवाच नसती तर पृथ्वीच्या पृष्ठभागाचे सरासरी तापमान खूपच कमी झाले असते.

ध्वनिप्रसारण (Sound transmission)

आपल्याला ऐकू येणारे सर्व आवाज भोवतालच्या हवेतून आपणापर्यंत येऊन पोहोचलेले असतात. तापमानातील बदलामुळे हवेची घनतासुद्धा बदलते. थंडीमध्ये हवेची घनता वाढते. थंडीत पहाटे दूरच्या आगगाडीचा आवाज स्पष्ट ऐकू येतो. यावरून समजते, की ध्वनीचे प्रसारण होण्यासाठी हवेचा माध्यम म्हणून उपयोग होतो.

पाण्याचे गुणधर्म (Properties of water)

थोडे आठवा.

पाणी कोणकोणत्या अवस्थांमध्ये आढळते ?

शेजारील चित्रांवरून तुम्ही काय निष्कर्ष काढाल ?

सामान्य तापमानाला पाणी द्रव अवस्थेत आढळते. पाणी हा एक प्रवाही पदार्थ आहे. पाण्याला स्वतःचा आकार नाही, परंतु आकारमान आहे. सूक्ष्म छिद्रांमधून किंवा अतिसूक्ष्म फटीतूनही ते पार होते/ झिरपते.

तेलाने माखलेल्या ताटलीत थोडेसे पाणी ओतल्यानंतर पाणी ताटलीत न पसरता पाण्याचे अनेक छोटे छोटे गोलाकार थेंब तयार होतात. असे का होते ?

3.6 पाण्याचे गुणधर्म

करून पहा.

1. प्लॅस्टिकच्या एका बाटलीत अध्यपिक्षा जास्त पाणी घ्या. बाटलीवर पाण्याच्या पातळीशी खूण करा. ही बाटली बर्फ तयार करण्यासाठी फ्रीझरमध्ये उभी ठेवा. काही तासानंतर फ्रीझर उघडून पहा. पाण्याचा बर्फ झालेला दिसेल. बर्फाच्या पातळीची नोंद करा. ती पाण्याच्या पातळीच्या खुणेपेक्षा वाढलेली दिसेल.

यावरून काय लक्षात आले ?

पाण्याचे बर्फ होताना पाणी गोठते, तेव्हा ते प्रसरण पावते व त्याच्या आकारमानात वाढ होते. पाणी गोठल्यावर पाण्याच्या मूळ आकारमानात किती वाढ झाली ? किती प्रमाणात ?

जरा डोके चालवा.

1. आपल्या अवती-भोवतीची सर्व हवा जर काढून टाकली तर काय होईल ?
2. अवकाशात आवाज ऐकू येईल का ?

3. Properties of Natural Resources

Read and understand.

Temperature regulation

The earth receives energy from the sun. This energy is reflected by the earth in the form of heat. The constituents of air surrounding the earth, such as water vapour, carbon dioxide, absorb a part of this heat and give it to the other constituents of air. As a result, the earth's surface remains warm and thereby becomes suitable for the living world on the earth. If there were no air on the earth, the average temperature of the earth's surface would have been very low.

Use your brain power!

1. What would happen if all the air surrounding us is removed?
2. Will sound be heard in space?

Transmission of sound

All the sounds that we hear reach us through the surrounding air. The density of air also changes due to change in its temperature. In winter, the density of the air increases. We can hear the whistle of a distant train clearly early in the morning in winter. Air is useful as a medium for the transmission of sound.

Properties of water

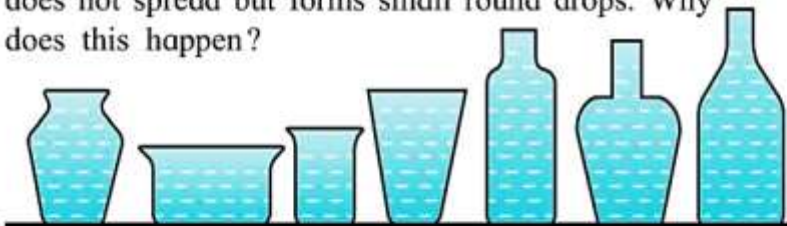
Let's recall.

1. What are the states in which water is found?

What inference will you draw from the pictures alongside?

Water occurs in liquid state under ordinary conditions. Water is a fluid substance. Water does not have its own shape, but has a volume. It can pass through small holes or seep through very small gaps or cracks.

On pouring water in an oil-cladded dish, water does not spread but forms small round drops. Why does this happen?

3.6 Properties of water

Try this.

1. Take a plastic bottle, more than half full of water. Mark the water level on the bottle. Keep this bottle upright in the freezer for making ice. Open the freezer after a couple of hours and observe. You will see that the water has changed into ice. Note the level of the ice. You will find that the ice-level is higher than the water-level before freezing. What can you infer from this?

As water freezes to form ice, it expands and its volume increases. On freezing, how much was the increase in the volume of the water? In what proportion did it increase?

रियाज

विचार मंथन

'गाँव का विकास, देश का विकास' इस विषय पर संवाद सुनो और सुनाओ ।

टेस्ट
मोडवा

जा रहा हूँ । यहाँ के कुछ अशिक्षित और अल्पशिक्षित लोग परिवार कल्याण के प्रति आज भी उदासीन हैं । जनसंख्या भी बढ़ रही है । उनके लिए यहाँ काम-धंधा नहीं है ।

रोजगार की तलाश में लोग शहर जा रहे हैं । यहाँ काम के लिए मजदूर नहीं मिल रहे हैं । शहरी चमक-दमक और आधुनिक सुविधाओं की ओर आकर्षित होकर लोग मुझे अकेला छोड़कर तुम्हारी ओर दौड़ रहे हैं । यहाँ स्वास्थ्य सुविधाएँ भी नहीं हैं । बीमारियाँ हैं पर पर्याप्त मात्रा में सुसज्ज और अच्छे अस्पताल नहीं हैं । लोगों को ठीक समय पर दवा नहीं मिल पाती है । मेरा परिवार टूट-सा रहा है । बताइए मैं क्या करूँ ?

तुम्हारा मित्र
देहात

प्रिय मित्र देहात,

दिनांक १५ अगस्त, २०१७

नमस्कार ।

आज स्वतंत्रता दिवस है इस उपलक्ष्य में हार्दिक बधाई ! पत्र मिला । तुम्हारी प्रगति के बारे में जानकर खुशी हुई । मित्र ! परिवर्तन सृष्टि का नियम है । भला तुम्हारी स्थिति क्यों न बदलती ; धीरे-धीरे और भी विकास होगा ।

'धीरे-धीरे रे मना, धीरे सब कुछ होय,
माली सींचे सौ घड़ा, ऋतु आए फल होय ।'

माना कि कुछ परेशानियाँ हैं । वहाँ के परिवार तेजी से मेरे यहाँ आ रहे हैं परंतु यहाँ आकर भी सब कहाँ सुखी हैं? चिराग तले अँधेरा है । जिन बस्तियों में, जिन हालातों में वे रहते हैं, तुम सुनोगे तो और बेचैन और व्यथित हो जाओगे । मेरे यहाँ की दिन-ब-दिन बढ़ती भीड़ से मैं परेशान हो उठा हूँ । जिस चमक-दमक की बात तुम कर रहे हो, वह सबको कहाँ उपलब्ध है? तुम्हारे यहाँ से जो यहाँ आते हैं, कई बार बाद में पछताते भी हैं ।

मैं चाहता हूँ कि तुम अपने लोगों को समय रहते अपना महत्त्व समझाओ । 'छोटा परिवार-सुखी परिवार' की बात अब उनकी समझ में आ जानी चाहिए । तुम उन्हें बुराइयों से दूर रखकर विभिन्न व्यावसायिक कौशलों, कंप्यूटर संबंधी जानकारी विकसित करने की तरफ ध्यान दो । खेल तो ग्रामीण जीवन की आत्मा है । दौड़ना, तैरना, पेड़ों पर चढ़ना-उतरना तो वहाँ के बच्चों की रग-रग में रचा-बसा है । आज कितने विख्यात खिलाड़ी गाँव से ही आगे बढ़े हैं । उनको प्रोत्साहित करना तुम्हारी नैतिक जिम्मेदारी है । खेल संबंधी मार्गदर्शन देकर हमारा देश अंतरराष्ट्रीय स्तर पर प्रगति कर सकता है । अपने गाँव को एक परिवार समझकर उसे विकसित करने का प्रयत्न

माझा ऑनलाईन अभ्यास

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास – प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

सातवी मराठी	सातवी गणित	सेमी गणित	सातवी इंग्रजी	सातवी इतिहास
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा
सातवी भूगोल	सातवी विज्ञान	सेमी विज्ञान	सातवी हिंदी	
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)

निर्मिती - श्री.प्रविण डाकरे, श्री.जयदिप डाकरे

वेब स्रोत- 'ई-बालभारती'

सौजन्य- जिल्हा परिषद कोल्हापूर

<https://www.gurumauli.in>